

Kráľovské územie LEVA

OBSAH:

- Úvodník
- Moja dedina
- Svätocenné dni našich predkov
- I tak še o nás rečuje
- Sumarizácia projektov
- Úspešne zrealizované projekty
- Čo sa udialo v MAS LEV

Pohľad na zasnežené Brutovce

Dobré skutky v živote človeka

Kedy môže byť človek šťastný? U každého je to iné. Pre niekoho má význam moc, či úspech alebo sláva. Pre iného zase rodina, priateľstvá, nájdený zmysel svojho bytia... Dôležité je byť sám so sebou spokojný (ale nezabúdajme vždy je priestor na zlepšovanie :-). Kto nájde svoju životnú rovnováhu dokáže byť prínosom celému svojmu okoliu. Kdesi som minule čítala, aké udalosti dokážu navodiť ŠTASTIE. Napríklad poďakovanie. Už malé deti učíme poďakovať a poprosiť. Ako dospelí potom nato často zabúdame - poďakujeme sa ľuďom, ktorí nám pomohli v minulosti, alebo nám pomáhajú teraz. Pustíme do svojho sveta viac optimizmu, pozitívneho myslenia. Neuvažujme nad tým ako je to pre nás nedosiahnuteľné, ale ako to dostať „z vesmíru“ bližšie k nám. Zamyslime sa čo sa nám v poslednej dobe podarilo. Nech už sa to týka práce, rodiny, športu. Myšlienky na úspech nám pomáhajú nájsť viac dôvodov, prečo byť spokojný. Hľadajme a využívajme každý deň svoje silné stránky ako sú zmysel pre humor, vytrvalosť, schopnosť predvídať situácie. Ak cítime, že sa veci dejú tak ako chceme, vychádzajú nám, sme taktiež spokojnejší. Veľkú moc a silu majú aj dobré skutky uskutočňované počas celého roka.

„Ak naozaj túžite po tom, aby ste konali dobro, netreba čakať, kým na to budete mať peniaze, môžete začať hneď, v tomto momente a na tomto mieste.“

(J. Allen)

Predseda OZ MAS LEV:
Ing. Andrea Hradiská, PhD.

tel.: + 421 53 4699 066
mobil: 0903 449 327
e-mail: hradiska@maslev.sk

Telefón: + 421 53 4699 065

Manažér MAS:

Ing. Katarína Pjataková
pjatakova@maslev.sk

Administratívny asistent:

Ing. Zuzana Šínová
sinova@maslev.sk

Účtovník:

Mgr. Gabriela Val'ková
valkova@maslev.sk

Redaktor, aktivity projektu spolupráce:

Ing. Mariana Malecová
malecova@maslev.sk

POZVÁNKA

V rámci národného projektu spolupráce pod názvom Kultúrne a gastronomické vzťahy Liptova a Zvolna, podporeného z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013, Operatívne 4.7. Učtené na sie projektov spolupráce, ktoré prispievajú k rozvoju kultúry v MAS LEV.

Občianske združenie Miestna akčná skupina LEV, o.z. a obec Bijacovce

Vás srdečne pozývajú na slávnostné otvorenie

izby ľudovej kultúry

ktoré sa uskutoční dňa 15.12.2013 o 15.00 hod.

v Bijacovciach č. d. 10

Spolu financované EÚ

Nehľadajte vzory v cudzine, ale u nás doma, v našich regiónoch! Čo by malo predchádzať každej dobrej realizácii projektu? V prvom rade nápady a námety od miestnych obyvateľov. Čo chcú mať v dedine? Kde by to malo byť? Vidiek charakterizuje súlad s prírodou a regionalita, teda určitá znakovosť, ktorá je charakteristická pre dané územie odvíjajúca sa od kultúrnych tradícií, spôsobu života, dostupných materiálov, mentality miestnych ľudí ...

Zaujímavým príkladom je jedna z našich (ako ich my v kancelárii voláme) „horných obcí“. Aká to vám ešte teraz neprezradím. Sídli v nej veľmi aktívne občianske združenie Regionálne rozvojové partnerstvo (RRP), ktoré je živé a zapája sa do mnohých výziev, ktoré im ponúkajú pestré príležitosti ako na vlastnú realizáciu, tak aj na skrášlenie svojho okolia.

Našťastie nie všetky obce (s vidieckym charakterom) menia svoje rázovité prostredie v štýle netradičných stavieb, „skrášľujú“ okolie domov exotickými drevinami a krovinami. Ignorácia tradícií, stáročného dedičstva neznamená, že vidiek kráča s dobou.

Ako to niekedy vo vašej obci bolo a ako by to mohlo vyzerať. Aká bude tvoja dedina v ďalších rokoch? Čo tu ostane budúcim generáciám? Vidiek a mesto sú úplne odlišné. Je dôležité hľadať rozdiely a spoločne ich podporovať a chrániť. Keď sme si doniesli na dvor dve ovečky, známa sa ma ako prvé opýtala: A budú ráno bečať? Vraví sa aká otázka taká odpoveď: Nie, no čosi, vyberiem z nich večer baterky a určite nebudú. Všetci by sme sa mali zamyslieť ako ďalej s dedinou, vidieckou kultúrou, aby nám hodnoty rodnej hrudy a duša vidiečana neostali len v spomienkach. Chceme predsa rozvíjať agroturistiku, zelenú turistiku, cykloturistiku, sakrálnu turistiku.

ČO SA NÁM UŽ PODARILO UROBIŤ:

Vybudovať oddychovú zónu
Drevený košiar

Zastrešiť brutovské pramene šindľom

Založiť horskú prírodnú záhradu

Prevádzkovať Múzeum ľudových
hudobných nástrojov

**PROJEKT:
DREVENÁ
DEDINA**

Obec Brutovce si vo veľkej miere zachovala rázovitost' a vidiecky spôsob života (drevenice, chov dobytky, nárečie). Pre tento horský kraj je typické bačovstvo, pastierstvo a s tým spojené hudobné tradície, najmä výroba pišťal. RRP (autor projektu) v spolupráci s obcou sa snaží prinavrátiť význam už skoro zabudnutým pokladom obce. Drevené plastiky znázorňujú Brutovskú matku s dieťaťom, huslíčkára, dvoch pišťalkárov, pastiera s ovcom.

V roku 2013 sa stalo toto združenie členom OZ MAS LEV, o.z.

V roku 2013 sa stalo toto združenie členom OZ MAS LEV, o.z.

Zozbierať informácie o kultúre a histórii obce (spomienky obyvateľov, nahrávky piesní, zber fotografických materiálov)

Zrevitalizovať časť neobývanej zaujímavej lokality obce Pod skalkou

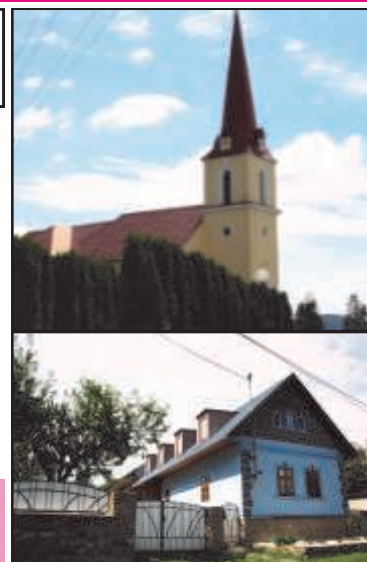
SÚŤAŽ O NAJKRAJŠIE MESTO A OBEC SLOVENSKA 2012

Obec Klčov leží na rozhraní Levočských vrchov a Hornádskej kotliny medzi Levočou a Spišskou Kapitoulou.

Priemerná nadmorská výška obce je 495 m, niektoré časti chotára dosahujú 700 m nad morom.

V súťaži o najkrajšiu obec skončil Klčov na peknom druhom mieste s počtom hlasov 24 045 v konkurencii 2 804 obcí. MAS LEV je na túto obec pyšná aj z dôvodu implementovaných projektov - lavičky cez potok, detské ihrisko, vybavenie kultúrneho domu.

Krásu človek nevidí na obrázku, lebo krásu musí človek poznať. Až potom ju vidí všade. Matej Murín

V tieto dni boli nielen obedy v našich obciach slávnostnejšie ako počas roka. Vtedy jedlo pozostával z prípitku, dobrej domácej upraženej klobásy, ktorú podávali ako predjedlo, potom nasledovala mäsová polievka s domácimi rezancami. Ako hlavné jedlo bola obvyčajne pečená hus či kačka, alebo pečené hovädzie, bravčové, či plnené teľacie mäso. Ako prílohu k mäsu podávali varené zemiaky, hlávkový alebo uhorkový šalát, cviklu, prípadne kyslú kapustu. Po sviatočnom obede štedro nalievali pivo alebo víno. Mäso na sviatky piekli v pekárniku, bolo veľmi chutné a chrumkavé. Zákusky vtedy nezvykli piecť. Zastupovali ich dobré koláče z pekárnika – makové, orieškové, lekvárové. Samozrejme na veľké sviatky nesmeli chýbať „*gruľovníky*“ (obec Dlhé Stráže).

VINŠOVANIE: Domáci obvyčajne obdarovali vinšovníkov kúskom koláča. Na *Viliju* bol prísny celodenný pôst, ktorý ľudia dodržiavali. Pred štedrou večerou urobili v každej rodine deťom *stromik*, ktorý bol zavesený na *tragare*. Na ňom boli povešané cukríky, jabĺčka, figy a sviečky. Ak v dome boli dve rodiny, mali aj dva *stromiki*. Na štedrovečernom stole nechýbali oplátky, bobaľky a koláče. Mäsitý pokrm nebol nikde. Po večeri chodili väčšie dievčatá spievať koledy po dedine. Pred polnocou trúbil pastier najprv pred kostolom, potom pred každým domom a za to dostal dojednanú výslužku. Na polnočnú svätú omšu prišli všetci a s radosťou najmä menšie deti. Na prvý sviatok vianočný bolo zvykom nechodiť nikde po návštevách.

Jasličková pobožnosť oslavuje narodenie Ježiša Krista podľa predstáv jednoduchých ľudí. Koná sa v deň Božieho narodenia a na predstavení sa zúčastňujú obyvatelia z okolia.

Na **Vianoce** sa tešili a aj dnes tešia hlavne menšie deti. Ráno na *Viliju* sa chodilo vinšovať rodine a známym. Vinšovali takto:

„Vinčujem, vinčujem na tu svatu Viliju, že bi še vam Boh dal do druhej Viliji dožic. Z menšími hrehami, s bosku miloscu, Hojnejših, spokojnejših, zdrajših rokoh dožic, jako co zme prežili, že bi zme še s tim narodenim Ježiškom v ňebi radovali. Pohvalen Pan Ježiš Kristus!“

Zdroj: Ludovít Varečka, Na Lengvarskim veršku, 2002

Mikuláš na vidieku

Zvyky počas Vianoc

Pod obrus vianočného stola sa ukrývajú šupiny z kapra, alebo priamo peniaze – symbolizuje to dostatok financií po celý rok. Niekde si práve preto dávajú na stôl peňaženky či chlieb s napichanými mincami pod stôl.

Počas štedrej večere svieti svieca ako symbol Vianoc.

V kresťansky založených rodinách si chodia pre „betlehemské svetlo“ (teda zapáliť sviečku do kostola).

Po jedle sa rozkrojí jabĺčko, ak má jaderník pekný, hviezdíčkový tvar, znamená to, že bude dobrý rok a všetci budú zdraví.

AjMy s.r.o. chránená dielňa

*Veselé Vianoce prichádzame Vám priať,
aby človek človeka mal stále rád.
Aby jeden druhému viac šťastia prial,
aby ten nový rok zato stál.
Príjemné prežitie vianočných sviatkov
a úspešný rok 2014 želá tím OZ MAS LEV, o.z.*

Prezývky, či posmešné pomenovania obyvateľov MAS LEV boli odvodené buď od charakteristických vlastností, typických jedál, stavieb, alebo vychádzali z tradovaného príbehu.

OBEC BALDOVCE

Z BUŽNI

To čo túto maličku dedinku zviditeľňovalo sú sádrovo-železnaté minerálne pramene. Do 20. storočia tu fungovali kúpele Bužňa. Týmto pojmom sa označuje aj žriedlo odkiaľ vyviera minerálny prameň.

Baldovská minerálka je vhodná pri chorobách tráviaceho traktu, obličkových, močových ciest a osteoporóze.

OBEC DLHÉ STRÁŽE

DZIVÉ HUŠI

Poľnohospodárska obec sa spomína prvýkrát v roku 1278 pod menom Bicere. Trojpriestorové, zrubové a kamenné domy nesú znaky doznievajúcej secesie. Dvory boli uzavreté drevenými bránami, ktoré chránili domáce zvieratá. Medzi nimi prevažoval chov hydiny, husí.

OBEC BLJACOVCE

REBÉLIANI

V roku 1830 bola veľká neúroda, ktorá prehĺbila zlé sociálne podmienky poddaných. Na ich náladu vplývali i revolučné udalosti v Poľsku. Bezprostredným impulzom povstania boli preventívne opatrenia proti cholerovej epidémii. Ľud si ich vysvetlil ako úmysel pánov otráviť poddaných a zmocniť sa ich majetku. Tak v roku 1831 vypuklo najväčšie povstanie poddaných na Slovensku **Východoslovenské roľnícke povstanie alebo aj Cholerové povstanie**. Zapojilo sa do neho 150 obcí a mesiečiek. Zúčastnilo sa na ňom asi 40 000 povstalcov a medzi nimi aj bljacočania a zástupcovia z okolitých obcí.

OBEC DRAVCE

BOŽE DRIFKA

Hovorí sa o dvoch prezývkach občanov Draviec. Prvou a najčastejšou je "**Bože drifka**", čo znamená posvätené drevo. Prezývka je údajne odvodená od krížov, ktoré dali v minulosti postaviť nábožní občania na všetkých stranách dediny a hodne i v chotári. Druhú prezývku "**Sempetraci**" vraj Dravčania dostali podľa viacerých nábožensky založených mužov obce, nasledovníkov sv. Petra, keď boli predstavenými privolaní: Petrovia- Petráci, (poďte) sem !

OBEC DOMAŇOVCE

RUNGLARE

V Domaňovciach sa varievalo veľmi často jedlo z repy („*rungli*“). V každom dome pestovali repu na kŕmenie statkov aj hydiny. Nešlo vôbec o finančne náročný pokrm, pretože bola k dispozícii počas celého roka. V susedných dedinách repu obyvatelia nevarievali, preto dostali Domaňovčania prezývku *Runglare*.

Ako sa nazývali v iných obciach?

Budeme radi keď nám pomenovanie a aj pôvod (príbeh) pomôžete odhaliť: ešte stále nevieme ako je to s obcou Brutovce, Bugľovce, Doľany, Kurimany, mestom Levoča, Korytné, Olšavica, Poľanovce, Pavľany, Pongráčovce, Studenec, Repaše.

OBEC ULOŽA **KRIVJACI (mali krivé nohy zo saní)**

OBEC KLČOV **PACERKARE (ruženec)**

OBEC DÚBRAVA **PIROHALE (varenie pirohov)**

OBEC TORYSKY **LITVÁCI**

OBEC JABLONOV **KURČOŠKÁRE (podľa nožíka)**

OBEC NEMEŠANY **PAPCUŇARE (varievali papcun)**

OBEC ORDZOVSANY **KARPEĽARE (druh zeleniny)**

OBEC GRANČ-PETROVCE **POĽACI (gorali)**

OBEC SPIŠSKÝ ŠTVRTOK **PENEŽARE**

RECEPT na prípravu „*rungle*“:

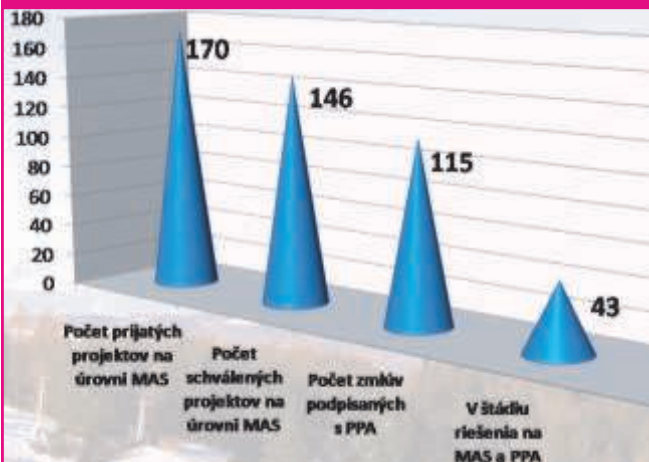
1 väčšia alebo 2 menšie kŕmne repy
100 g hladká múka
8 – 10 ks zemiaky
350 g bravčové mäso z pliecka alebo stehna
30 dkg škvarky, 1 cibuľa, masť na zápražku, soľ
Korenie: 5 guľôčok nové koreníe, 5 guľôčok čierne koreníe, 1 lyžička červenej mletej papriky a 1 lyžička mleté koreníe

Postup: Ošúpanú *runglu* postrúhame na strúhadle (ako jablká na koláč) a dáme variť do slanej vody. Pridáme na kocky pokrúpané zemiaky a varíme ich do úplného zmäknutia zemiakov a vodu zlejeme. Uvarenú hmotu dobre rozmiešame (zemiaky nesmú zostať v kockách). Mäso osobitne dusíme na masť, pridáme 1 cibuľku, nové koreníe, celé a mleté čierne koreníe. Pripravíme svetlú zápražku z múky a červenej papriky. Zalejeme so scedenou zvyšnou vodou z *rungli*. Po zavretí vylejeme zápražku do uvarenej hmoty z *rungli* a zemiakov, pridáme podusené mäso, dochutíme a všetko dobre premiešame. Servírovať sa môže aj tak, že uvarený prívarok dáme na tanier a na to poukladáme mäso. Mäso môžu nahradiť teplé škvarky, alebo čerstvá na kocky sprážená slanina. Môže sa jesť bez chleba, ale aj s chlebom.

Implementácia projektov konečných prijímateľov

Spolu bolo zverejnených 36 výziev konečných prijímateľov

Opatrenie	Počet výziev	Alokácia
Vzdelávanie	7	223 862,00
Marketing 3.2 B	6	165 661,43
Poľnohospodárstvo - diverzifikácia	2	0
Podnikatelia – ubytovanie na súkromí	3	79 301,93
Obnova a rozvoj obcí	10	698 678,96
Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo	8	919 179,68

+ 12 x výzva na externých hodnotiteľov

P.č.	Zoznam schválených projektov 12. kola, PRV SR 2007 - 2013 os 4 LEADER na úrovni MAS LEV	Žiadateľ
Opatrenie 3.4.1 Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo		
1.	Autobusová zastávka Pongrácovce	Obec Pongrácovce
2.	Kultúra - puto spájajúce obyvateľov vidieka	Mesto Levoča
3.	Zvonica v obci Dlhé Stráže	Obec Dlhé Stráže
4.	Cyklodráha a detské ihrisko	Obec Klčov
5.	Detské ihrisko v obci Jablonov	Obec Jablonov
6.	Vybavenie kultúrneho domu	Obec Jablonov
Opatrenie 3.4.2 Obnova a rozvoj obcí		
7.	Rekonštrukcia verejného schodiska	Mesto Levoča
8.	Prvky drobnej architektúry - mobiliár	Mesto Spišské Podhradie
9.	Inovatívna propagácia regiónu a nášho združenia (3.2 B)	Združenie turizmu
10.	Postavme vidiek na nohy (opatrenie 3.3.)	infoLEV
11.	Združenia ako podpora rozvoja vidieckeho cestovného ruchu (opatrenie 3.3.)	Centrum prvého kontaktu Levoča
12.	Bližšie k ľuďom, bližšie k cieľu (opatrenie 3.3.)	Centrum prvého kontaktu Levoča

12. kolo: spolu bolo podaných 20 projektov, ktoré sa týkali revitalizácie verejných priestorov, výstavby športového a detského ihriska, zvonice, rekonštrukcie kultúrneho domu, šatní, výstavby zastávky, obecného rozhlasu a iné. Výberová komisia, ktorá zasadala dňa 27.11.2013 schválila 12 projektov. Ostatné neboli schválené z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov alokovaných v jednotlivých výzvach. Neschválené projekty sa stali súčasťou databázy projektov MAS LEV.

V. Repaše

OBEC TORYSKY

Chotár obce sa rozprestiera v južnej časti Levočských vrchov a bol oddávna bohatý na lesy, pasienky a lúky. Od 30.11.1993 je obec Torysky vyhlásená za **pamiatkovú zónu ľudovej architektúry**. Projekt pod názvom „*Objavme svet záračnej krásy a tradícií pri turistických potulkách Toryskami*“ skrášlil centrum dedinky nielen prostredníctvom zelenej výsadby okrasných drevín, ale aj rekonštrukciou a modernizáciou zrubového prístrešku pre cykloturistov.

Keď som sa v ňom pri potulkách na chvíľku zastavila, že si oddýchnem zanechala vo mne príjemný pocit, ktorý bude mať kladný vplyv pre ďalšie odporúčania mojim známym. Tento nápaditý, originálny, estetický objekt, charakterom typický pre miestnu architektúru ochráni návštevníkov pred nepriazňou počasia, príjemní čas čakania. Jeho funkciu dopĺňa aj lavička na sedenie, kvety. Obec je zapojená do projektu **TORYSKEJ CYKLOmagistrály**, ktorá ráta s trasou okolo rieky Torysa. Druhý projekt obce je „*Vytvárame svoj priestor pre svoj život*“.

Atraktivnosť obce je ovplyvnená rozšírením ponuky a zvýšením kvality služieb, zabezpečením kvalitnej starostlivosti, vytvorením vhodných podmienok pre rekreáciu, šport, oddych, kultúrne a spoločenské využitie a výchovou miestnych obyvateľov k zodpovednosti za rozvoj obce.

OBEC ULOŽA

Na jeseň sa už aj malí obyvatelia z obce tešili na vlastnom detskom ihrisku (projekt „*Aj my už máme miesto - detská radosť nadovšetko*“). Hry detí voľne na dedine už dávno museli ustúpiť nebezpečnej automobilovej doprave. Pohyb na čerstvom vzduchu je jednou z priorít bývania na vidieku. Šťastná najmladšia generácia je zárukou udržania života na dedine v budúcnosti. Nové hojdačky, preliezačky navštevujú aj turisti prechádzajúci územím MAS LEV. Ved' popreťahovať si kosti, pobehať, poseďieť si v altánku, obdivovať krásny výhľad na okolie nie je nikdy na škodu. Druhý projekt „*Revitalizovaná zóna - zrkadlo obce*“ riešil zanedbané, chátrajúce centrum.

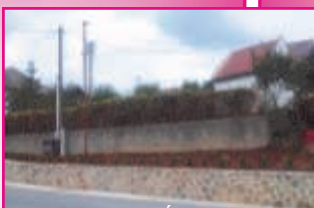

REALIZÁCIA

Nezabúdajme, že verejné priestranstvá sú prejavom nielen kultúry dediny, ale aj ľudí, ktorí v nej žijú. Uloža sa nemá za čo hanbiť. Upravená plocha je miestom stretávania, spoločenských podujatí. Hovorí o tom, čoho sme my ľudia schopní.

OBEC DLHÉ STRÁŽE

Často počujeme vetu ako sa to nedá, prečo to v našej obci chýba a oni to majú ... A tak podobne. Dobrým príkladom ako to ide sú *Lengvarty*. Dlhé Stráže sa venujú revitalizácii svojej dedinky systematicky a postupne. Počas ich členstva v OZ MAS LEV si vybudovali detské ihrisko, cyklodráhu, zrevitalizovali centrum obce projekt „*Rekreačno-oddychová zóna HARMÓNIA*“. Venovali aj časť finančných prostriedkov na výsadbu rôznych druhov drevín a krov. Cyklodráha, ktorá bola vybudovaná v rámci projektov 2. kola výziev, si našla už svojich priaznivcov. Preto sa zamerali na úpravu priestoru okolo nej v projekte „*Skrášľujeme si obec*“. Úpravy, výsadba ihličnatých a listnatých drevín, výstavba spevnenej plochy, nákup stolov a lavičiek skvalitnili srdce obce.

Zóna HARMÓNIA

REALIZÁCIA

OBEC STUDENEC

Značnú časť plochy pred domom kultúry tvorila dlažba, ktorá bola uložená na podklade umiestnenom na nesúrodnom násype. Kultúrny dom s novou fasádou si zaslúžil nový vstup a doladenie prvkov vókol neho. Rekonštrukcia exteriéru sa tiahne pozdĺž celej dĺžky objektu. Nové krajinotvorné prvky nádherne dotvárajú stred dedinky ležiacej pod Spišským hradom. Mnoho turistov si volí ako začiatok svojich potuliek po Levočských vrchoch túto obec, ktorá má dobré možnosti týkajúce sa ubytovania, stravovacích služieb. Nová zámková dlažba oživená krovinovou a stromovou zeleňou vytvorí na jar prirodzenú zónu na oddych.

VČERA

DNES

OBEC BIJACOVCE

Rekonštrukcia **prístupových schodov** do miestneho kostola a na cintorín skrášlila celkové prostredie obce. Schodisko bolo z dôvodu nepriaznivých poveternostných vplyvov, zanedbanej údržbe v zlom technickom stave a stávalo sa nebezpečným. Demontážou 68 existujúcich travertínových schodov, rekonštrukciou základových pásov, betonážou, násypom a následnou montážou pôvodných schodov sa skvalitnil verejný priestor slúžiaci širokej verejnosti. Kostol je lákadlom pre mnohých turistov, ktorí majú záujem o návštevu.

Zaujímavosti

Kostolík spolu s rotundou vytvárajú jedinečné zoskupenie sakrálnych stavieb. Vďaka vyvýšenej polohe je stavba viditeľná zďaleka, napríklad aj zo Spišského hradu.

Pridanou hodnotou projektov je zvýšiť príťažlivosť smerom do okolia prostredníctvom kvalitných tradičných a netradičných ponúk pre návštevníkov vychádzajúcich z dostupných podmienok a možností obcí.

OBEC BRUTOVCE

Brutovce sa pustili do zaujímavého riešenia verejných plôch, kedy sa zhodli vrátiť vidieku pôvodnú tvár a život. Všetky priestory sa snažia zatraktívniť, pre rôzne cieľové skupiny. Nové detské ihrisko v štýle salaša, „drevená rodinka“ pred obecným úradom sú typickým vidieckym motívom, ktoré sa do prostredia zachovaných dreveníc hodí určite viac ako prvky modernej architektúry. Tu môžeme vidieť ako sa minulosť stáva súčasťou prítomnosti a pevne veríme aj budúcnosti. V rámci Leadra sa podarilo **upraviť spevnené plochy pred obecným úradom**, ktoré uľahčujú prístup hlavne staršej generácii.

OBEC OLŠAVICA

PRED

V nadmorskej výške 800 m si v Levočských vrchoch tróni dedinka s cca 290 obyvateľmi. Rozprestiera sa v údolí, pozdĺž potoka Olšavica. Voda na dedine je základným zdrojom života ako pre človeka, tak aj hospodárske zvieratá. Potok Olšavica je živou niťou, ktorá sa tiahne cez dedinu a vytvára neodmysliteľnú súčasť vidieckej krajiny. Drevené lávky a mostíky

umožňujúce bezpečný prechod miestnych i jej návštevníkov boli nahradené cez projekt „**Lávky, ktoré nespávajú len brehy**“ novými - z pevných profilov o rozmeroch 1,2 m x 5,5 m. Poverchový plech je protišmykový. Svahy koryta potoka sa upravili lomovým kameňom.

STAV PO REALIZÁCIÍ

OBEC BEHAROVCE

Obec spadá do ochranného pásma národnej kultúrnej pamiatky Hrad s areálom (Spišský hrad). Vytvorenie zaujímavého centra oddychu v okolí OcÚ s možnosťou posedenia a stretávania sa podporuje turistickú hodnotu územia a okolitej prírody. Blízka lokalita - časť **Ostrej hory** je značne využívaná na športové aktivity (paragladning) a hromadnými akciami najmä pri príležitosti Dňa ťstavy (kladenie vaty). Zaujímavosťou je občasn^é **travertínové jazierko na Pažici**, vzniknuté výverom spodných vôd. Občianske združenie MAS LEV tešia aj mnohé turistické iniciatívy v území. Nemôžeme zabudnúť na **Dreveník**, ktorý tvoria bizarné skaly, pripomínajúce stredoveké hradby, bašty a mohutné budovy, ktoré vytvárajú kamenné mestečko, či kamenný raj (skaly dosahujú výšku až 15 m); bohatý je aj na mnohé archeologické nálezy (niektoré z nich pochádzajú z obdobia spred 255 000 rokov). Dve oddychové zóny, verejná zeleň, parkovisko, mini detské ihrisko (hojdačky, pieskovisko), priestor pre mladých aj starších na posedenie v altánku a pri ohnisku, pevný stojan pre bicykle vybudované v obci vytvárajú vhodné turistické zázemie a „**Oživujú kvality krásnej lokality**“ (názov projektu).

Travertín z Dreveníka je veľmi vzácny a patrí k raritám Spiša.

Roklina Peklo zase ukrýva nádherné kvapľové, aj ľadové jaskyne (**Jaskyňa Zlá diera**).

Workshop „Diskutujme na tému Program rozvoja vidieka a LEADER v súčasnom a v budúcom období“

Ing. A. Hradiská, PhD. absolvovala zasadnutie NSS MAS (NEMŠOVÁ 11.10.2013) za účasti generálneho riaditeľa sekcie Programu rozvoja vidieka a LEADER Ing. Martina Barbariča z Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Workshopu sa zúčastnili zástupcovia viacerých MAS.

Aktivity OZ MAS LEV:

Dňa 14.11.2013 sme sa zúčastnili workshopu s názvom "VSP sa pripravujú na nové programové obdobie", ktorý sa konal vo Vranovskom regióne pod záštitou NSRV a predstavil súčasnú činnosť MAS so štatútom Prešovského kraja.

Dňa 15.11.2013 odpredzentovala na košickej konferencii Podpora partnerstiev v programovom období 2014 - 2020 našu MAS LEV predsedníčka združenia s názvom prezentácie MAS LEV? - tak trochu rebeli v LEADERi.

Návšteva z Nowého Sacza

NOVEMBER 2013: MAS LEV privítalo zástupcov poľského združenia z Noweho Sacza. Boli medzi nimi starostovia a predsedovia obdobných združení ako sme my. Zaujímali sa o fungovanie našej MAS, projekty a iniciatívy. Celkový prierez a odovzdanie skúseností prebehlo v našej kancelárii, pričom v závere vyjadrili účastníci vôľu s nami spolupracovať a to minimálne v oblasti kultúry a rozvoja vidieckeho cestovného ruchu.

Valné Zhromaždenie v mesiaci november 2013 sa uskutočnilo za hojnej účasti členov MAS a 5 kolegov z partnerskej MAS Rýmaňovsko. Program stretnutia členov OZ MAS LEV bol veľmi bohatý. Hovorilo sa o mnohých témach - výsledky posledného 12. kola výzvy, databáza projektov, chod MAS, finančné čerpanie, stav podaných projektov spolupráce, nové programovacie obdobie, CLLD a mnoho ďalších dôležitých tém a informácií. Za kultúrnu časť zasadnutia, ktorá prispela k budovaniu kapacít, ďakujeme deťom z FS Grančarík z obce Granč-Petrovce. Ľudové piesne a tance predstavili život na vidieku, prácu na poli, detské hry a zábavu.

Detský FS Grančarík

Bijacovský betlehem

ZÁVER: PROJEKT spolupráce s Liptovom

Národný projekt **Kultúrne a gastronomické vizitky Liptova a Spiša**, v rámci opatrenia 4.2 Vykonávanie projektov spolupráce bol studnicou mnohých možností priblíženia stravovania obyvateľov Liptova a Spiša. Prostredníctvom **prezentačných stretnutí** v Nemešanoch a v Pribyline, **besedy** venovanej konfrontácii tradičných a súčasných trendov, novovytvorenej **publikácie Gastronomické vizitky Liptova a Spiša a videonahrávky s návodmi**. Recepty sa natáčali v priestoroch kuchyne zariadenej v štýle babičky, v obci Domaňovce. Súčasťou projektu je aj **zriadenie izby ľudovej kultúry v obci Bijacovce**, ktorá spestrí už existujúce múzeum hudobných nástrojov v Brutovciach a Dom remesiel v Nemešanoch.

Výzva na vyplnenie dotazníka pre MAS LEV

Ak ste ešte nevyplnili **DOTAZNÍK** buď v papierovej podobe (na obci, meste) alebo na stránke MAS LEV neváhajte. Sumarizácia informácií z vyplnených dotazníkov bude pre nás dôležitým materiálom pri tvorbe novej integrovanej stratégie rozvoja územia

KONTAKT: OZ MAS LEV, o.z., Námestie Majstra Pavla 28, 054 01 Levoča, tel.: + 421 53 4699 066, + 421 53 4699 065, www.maslev.sk, © Počet výtlačkov: 5000 ks, Nepredajné